

ПРОГРАМ РАДА¹ ISS/KS F219

Еластичне, текстилне и ламинатне подне облоге

Овај програм рада донет је на седници Комисије која је одржана 16. 10. 2013. године, а одобрио га је Стручни савет за опште области стандардизације на седници одржаној дописним путем (преписком) у периоду од 18. децембра до 25. децембра 2013. године.

Увод

Предмет рада Комисије за стандарде и сродна документа KS F219, *Еластичне, текстилне и ламинатне подне облоге* (у даљем тексту: Комисија KS F219), чини припрема стандарда из области еластичних, текстилних и ламинатних подних облога.

Комисија за стандарде прати рад Техничког поткомитета ISO/TC 219, *Подне облоге*, Међународне организације за стандарде (ISO) и Техничког комитета CEN/TC 134, *Еластичне, текстилне и ламинатне подне облоге*, Европског комитета за стандардизацију (CEN).

Комисија KS F219 образована је Решењем директора Института о образовању комисије бр. 764/4-23-02/2010 од 20. 10. 2010. године, и Решењем о измени и допуни решења бр. 764/4-23-02/2010 од 20. 10. 2010. године, бр. 1643/26-23-01/2013 од 03. 09. 2013. године. Постојећим решењем замењени су неки од чланова Комисије из првобитног састава.

Комисија KS F219 је образована ради:

- доношења, преиспитивања и повлачења српских стандарда и сродних докумената у наведеној области рада, у складу са интерним правилима и упутствима Института за стандардизацију Србије;
- обезбеђивања усаглашености српских стандарда и сродних докумената са европским и међународним стандардима у наведеној области рада;
- учествовања у изради и преиспитивању стандарда и сродних докумената које доносе европске и међународне организације за стандардизацију у наведеној области рада, и
- других активности које предложи надлежни стручни савет.

Комисија KS F219 има задатак да доноси потребне одлуке и обавља послове у вези са преузимањем свих европских стандарда и сродних докумената из надлежности Техничког комитета CEN/TC 134.

¹ При преводу на енглески језик треба користити израз „business plan“.

Уколико је потребно, за предмете стандардизације из области рада Комисије KS F219 за које не постоје европски стандарди и сродни документи, и не предстоји њихово доношење, Комисија може да донесе одлуку о преузимању међународних стандарда и сродних докумената, а уколико они не постоје и не предстоји њихово доношење, може да донесе одлуку о преузимању националних стандарда и сродних докумената других земаља, као и о доношењу изворних српских стандарда и сродних докумената.

1 Пословно окружење

1.1 Опште

Доношење националних стандарда у свој области стандардизације од изузетног је значаја због елиминисања баријера у комерцијалној трговини између европских земаља и Србије, као и због смањења цена производа применом хармонизованих стандарда и спецификација и унификације производа.

Потребе на тржишту диктирају неопходност преузимања стандарда у национални систем стандардизације. Продаја лоших или небезбедних производа може озбиљно угрозити углед производних организација, тако да је у интересу произвођача да постоје признати и прихваћени међународни/европски стандарди. Због свега тога, Комисија KS F219 израђује и доноси националне стандарде углавном према програму Комитета CEN/TC 134.

Најважнији економски, технички, законодавни, правни, политички и друштвени индикатори који описују пословно окружење у индустријском сектору, производима, материјалима, другим посебним областима стандардизације који су у вези са предметом рада ове Комисије и који могу имати значајан утицај на процес доношења стандарда детаљније су обрађени у даљем тексту.

1.2 Квантитативни показатељи пословног окружења

Стандарди и спецификације из надлежности Комисије KS F219 користе се у пословном окружењу Србије као основа за производне и комерцијалне послове и при уговарању послова између трговаца и произвођача подних облога.

Ако производи испуњавају прихваћене међународне и/или европске стандарде, онда постоји минимална потреба за испитивањима у појединим земљама, што смањује специфичне трошкове набавке.

У земљама ЕУ индустрија тепиха представља значајан сектор индустрије подних облога, јер испоручује више од 50 % свих подних облога. Ова индустрија се претежно налази у земљама Бенелукса, Немачкој, северној Француској и Великој Британији. Производњу чини

1,2 милијарде m^2 тканих, тафтованих и игланих тепиха са флором. Производњом тепиха се баве велике и средње компаније која запошљавају око 65 000 радника. Од

укупне производње 60 % се пласира у ЕУ, а 40 % се извози у више од 90 земаља. Од 60 % продатих подних облога у ЕУ, приближно 25 % се примењује у секторима као што су грађевинарство, аутомобилска индустрија итд.

Од свих врста подних облога керамичке плочице имају највећи удео у потрошњи на тржишту у земљама Западне Европе (26,25 %) за 2012. годину, друго место заузимају тафтинг теписи (21,47 %), на трећем месту је ламинат (са 13,93 % учешћа). Посматрајући све текстилне производе као једну категорију (текстилни теписи, нидловани теписи, ткане стазе и теписи "од зида до зида"), изводи се закључак да текстилни производи имају највеће учешће у потрошњи и то 38 % од укупне потрошње.

У посматраном периоду од 2009. до 2012. године у земљама Западне Европе дошло је до смањења потрошње свих врста подних облога, осим PVC, надуваних подних облога од поливинилхлорида и гумених подних облога, које су повећале учешће у потрошњи.

Подаци о потрошњи PVC подних облога и линолеума

	PVC подне облоге мил. m ²	Линолеум
2009.	110	28
2010.	118	27
2011.	120	27
2013.	123	26

Укупна светска производња ламинатних подних облога је процењена на 170 милиона m². Ова категорија производа има 4,5 % тржишног учешћа у укупном тржишту подних облога у Западној Европи, док је у САД потрошња ламинатних подних облога процењена на 1 % од укупног тржишног учешћа. Даља експанзија се може очекивати посебно у Америци, Азији и Источној Европи. Стопа раста у Западној Европи ће се постепено смањивати.

CEN/TC 134 је одлучио да се усредсреди на припрему стандарда из области текстилних подних облога у оквиру Радне групе 8 (WG 8), зато што текстилне подне облоге имају доминантан удео у укупном тржишту подних облога и зато што се сматра да рад у овој области захтева посебну стручност како би се узели у обзир различите технике израде и различити материјали који се користе. Ова радна група припремила је три повезана стандарда који се тичу класификације/спецификације тепиха и метода за испитивање њихових карактеристика.

Из сличних разлога сматрало се неопходним да се формира одвојена Радна група 9 (WG 9) која би се бавила тржиштем ламинатних подних облога. То је било неопходно као компромис између TC 134 и TC 112 (панели на бази дрвета), јер су оба имала претензије на ову област техничке активности.

Према подацима Републичког завода за статистику квантитативни показатељи пословног окружења су следећи:

- индустријска производња подних облога у 2011. години износи 5 437 000 m²;
- промет у трговини на велико за намештај, подне облоге и опрему за осветљење износи 7 834 милиона РСД, док промет у трговини на мало износи 2 858 милиона РСД у Републици Србији током 2011. године.

1.2 Захтеви тржишта

Стандарди и сродни документи из области подних облога, које израђује Комисија KS F219, служе као основа за израду спецификација за производе у процесу производње. Купци стандарда из надлежности поменуте Комисије припадају свим деловима ланца снабдевања, али су то пре свега произвођачи, акредитоване лабораторије за испитивање и контролу наведених производа, као и трговци. Пошто су стандарди из надлежности Комисије KS F219 у широкој употреби, њихово редовно ажурирање је неопходно.

1.3 Аспекти животне средине

Комисија KS F219 усвојила је стандард SRPS EN ISO 10580:2013, *Еластичне, текстилне и ламинатне подне облоге - Метода испитивања емисије органских испарљивих мешавина (VOC)*, који је у директној вези са заштитом животне средине.

Ова грана индустрије има за циљ да буде активна када је реч о заштити животне средине.

У Републици Србији производе се еластичне подне облоге које настају као производ прераде мешавине PVC праха, пластификатора и пуниоца.

Овим производима је додељен еко-знак Руског института ECOUNION. Поседовање еко-знака значи следеће:

1. производни процес је сертификован са аспекта заштите животне средине, што значи да елементи процеса немају негативан утицај на животну средину, у смислу емисије штетних гасова у атмосферу, загађења водених токова течним отпадом (хемикалијама), управљања отпадима, контроле буке у животној средини, емисије штетних материја у земљиште. Сви наведени утицаји се строго контролишу од стране акредитованих лабораторија и у сагласности су са законском регулативом РС;
2. сертификовани производи у току експлоатације (употребе производа) имају вредности емисија органских једињења (VOC) у складу са максимално дозвољеним концентрацијама.

С обзиром на то да еластичне подне облоге које се производе у Србији нису биоразградиве, постоје постројења за прераду отпада PVC производа који настаје у току производње, што омогућује даљу прераду уз истовремено спречавање одлагања на депонију.

Један од производа који може бити израђен од потпуно природних материјала свакако је линолеум и неке организације у свету га израђују од 100 % биоразградивог

материјала. Линолеум се производи од ланеног уља, борове смоле, плуте, дрвета, различитих пигмената и креде. Захваљујући свом саставу, он је антистатичан, антиалергијски и антибактеријски. Приликом његове производње и коришћења нема појаве токсина опасних по човека и природу.

2 Очекиване користи од рада Комисије KS F219

Очекиване користи од рада Комисије су следеће:

- Доношењем националних стандарда којима су утврђене методе испитивања, а који су идентични са европским и/или међународним стандардима, обезбеђује се ефикасан начин за проверу испуњености услова утврђених законима и/или прописима донетим на међународном, регионалном или националном нивоу;
- Применом националних стандарда којима су утврђене методе испитивања, а који су усаглашени са европским и/или међународним стандардима, обезбеђује се упоредивост резултата испитивања и њихово признавање;
- Пружање подршке надлежним министарствима у текућим активностима на хармонизацији националне регулативе са европском регулативом, обезбеђивањем националних стандарда усаглашених са европским и/или међународним стандардима;
- Применом стандарда очекује се смањење трошкова;
- Уклањање препрека у трговини;
- Представљање и заступање националних интереса у поступку доношења међународних и европских стандарда.
- Олакшавање веза између произвођача, потрошача и органа надлежних за контролисање и испитивање.

Кроз примену српских стандарда који за основу имају међународне и/или европске стандарде, очекује се рационализација средстава и материјала који се користе у овој области. Овим путем домаћи производи стичу потребне предуслове за постизање конкурентности у погледу квалитета на светском и европском тржишту, као и за лакшу слободну трговину. Такође, применом ових стандарда обезбеђују се предуслови за заштиту крајњих корисника и на домаћем тржишту.

3 Заинтересоване стране

Све заинтересоване стране у Републици Србији позване су да узму учешће у раду ове комисије, уз осигуравање равноправног учешћа и заступљености свих заинтересованих страна. Могуће је и учешће у статусу посматрача, под одређеним условима који су утврђени *Интерним правилима стандардизације - Део 2: Образовање и рад комисија за стандарде и средње документе*.

Заинтересоване стране у процесу стандардизације у области подних облога су:

- Произвођачи;

- Лабораторије;
- Службе за превенцију пожара;
- Научне установе (факултети, институти);
- Органи државне и локалне управе;
- Грађевинска индустрија;
- Архитекте и унутрашњи дизајнери;
- Потрошачи и корисници.

Задатак ове комисије је да у наредном периоду ангажује што је могуће већи број заинтересованих страна.

4 Циљеви и стратегије за остваривање циљева

4.1 Циљеви

- Усаглашавање националних стандарда и сродних докумената са европским и/или међународним стандардима и сродним документима;
- Преиспитивање свих српских стандарда у року од 5 (пет) година од њиховог објављивања и доношење одлуке о повлачењу оних српских стандарда и сродних докумената који имају исти предмет и подручје примене као европски или међународни стандард или сродни документ;
- Заступање српских националних интереса у области рада Комисије пред одговарајућим европским и међународним комитетима за стандардизацију кроз учествовање српских стручњака и експерата у раду наведених техничких комитета;
- Повећање броја националних стандарда из области рада Комисије KS F219, који настају преузимањем европских и/или међународних стандарда методом превођења на српски језик или бар одржавање постојећег броја националних стандарда на српском језику;
- Примена основних принципа стандардизације;
- Промовисање интереса Института за стандардизацију Србије.
- Проширење састава Комисије KS F219 укључивањем представника организација потрошача и других заинтересованих страна;
- Активније учешће Комисије KS F219 у раду релевантних европских и/или међународних техничких комитета;
- Промовисање примене српских стандарда и сродних докумената из области рада Комисије KS F219.

4.2 Стратегије за остваривање циљева

- Праћење рада техничких комитета ISO/TC 219, CEN/TC 134 и преузимање нових стандарда и сродних докумената;
- Повећање броја српских експерата у раду наведених техничких комитета;
- Повећање броја заинтересованих страна које ће учествовати у раду Комисије;

- Спровођење периодичних систематских прегледа и преиспитивања свих стандарда и сродних докумената израђених од стране Комисије KS F219 како би се обезбедила валидација примене за све заинтересоване стране које користе ове стандарде;
- Спровођење активности које су усмерене на преузимање европских стандарда при постизању националног интереса и стратешких циљева за испуњење услова за пуноправно чланство Републике Србије у Европској унији у погледу усаглашавања нашег законодавства са законодавством ЕУ.

5 Фактори који могу утицати на испуњење и имплементацију програма рада

- Недовољно учешће домаћих стручњака на доношењу српских стандарда и сродних докумената;
- Незаинтересованост стручне јавности за учешће у јавној расправи и достављање примедба и предлога у вези са нацртима српских стандарда и сродних докумената који се стављају на јавну расправу;
- Недовољно учешће малих и средњих предузећа у раду ове комисије;
- Недостатак финансијских средстава који онемогућава обезбеђење одговарајућих превода и упућује на преузимање стандарда методом проглашавања/прештампавања, што умањује кредибилитет ових стандарда у пословном окружењу;
- Неблаговремено достављање предлога заинтересованих страна за доношење српских стандарда при изради плана рада Комисије;
- Недовољно придавање значаја раду чланова Комисије за стандарде у организацијама које су их делегирале, што резултује нередовним доласцима чланова на седнице комисија или недостављањем попуњених гласачких листова у случају дописних седница; самим тим долази до одступања од плана доношења стандарда.

6 План активности

Активности Комисије KS F219 у наредних пет година усклађене су са плановима рада Комисије кроз:

- доношење, преиспитивање и повлачење српских стандарда и сродних докумената у наведеној области рада, у складу са интерним правилима и упутствима;
- обезбеђивање усаглашености српских стандарда и сродних докумената са европским и међународним стандардима у наведеној области рада;
- учествовање у изради и преиспитивању стандарда и сродних докумената које доносе европске и међународне организације за стандардизацију у наведеној области рада;
- друге послове које предложи надлежни стручни савет.

7 Корисни линкови за све наведене активности

Ради информисања чланова Комисије наведени су следећи корисни линкови:

Институт за стандардизацију Србије

<http://www.iss.rs/>

ИСС KS F219, Еластичне, текстилне и ламинатне подне облоге

http://www.iss.rs/standard/?ics_id=&classification_id=&national_committee_id=&directive_id=&status_natstd_id=0&standard_code=&

Међународна организација за стандардизацију

<http://www.iso.org/iso/home.html>

ISO/TC 219, floor covering

http://www.iso.org/iso/home/store/catalogue_tc/catalogue_tc_browse.htm?commid=54988

Европски комитет за стандардизацију

<https://www.cen.eu/cen/pages/default.aspx>

CEN/TC 134, Resilient, textile and laminate floor covering

<https://www.cen.eu/cen/Sectors/TechnicalCommitteesWorkshops/CENTechnicalCommittees/Pages/Standards.aspx?param=6116&title=Resilient,%20textile%20and%20laminate%20floor%20coverings>